

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ТА
ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ**

**ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЄВОЇ ОСОБИСТОСТІ
ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ АВТОРСЬКИХ ТЕКСТІВ У
ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ
МУЛЬТИДИДАКТИКИ**

Кваліфікаційна робота (проект)
на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

Виконала: студентка 241М групи

Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійної (наукової)
програми «Дошкільна освіта»

БАРАНОВА Валентина Анатоліївна

Керівник к.пед.н. Ірина ЦЮПАК
Рецензентка Никитченко Н.В., директорка
Херсонського ясел-садка 64 Херсонської
міської ради

ЗМІСТ

ВСТУП	РОЗДІЛ 1.	3
Теоретичні основи використання технології мультидидактики у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника		7
1.1. Формування мовленнєвої особистості дошкільника як лінгводидактична проблема.....		7
1.2. Місце мультимедійної презентації в системі освітніх засобів.....		11
РОЗДІЛ 2. Експериментальна методика використання технології мультидидактики у формуванні мовленнєвої особистості здобувача дошкільної освіти		19
2.1. Критерії та показники рівнів формування мовленнєвої особистості дошкільника.....	2.2.	19
Особливості використання мультимедійних презентацій у навчанні дошкільників		27
РОЗДІЛ 3. Рекомендації з формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики		31
ВИСНОВКИ	СПИСОК	36
ВИКОРИСТАНИХ	ДЖЕРЕЛ	39
ДОДАТКИ		47
Додаток А. Змістова характеристика мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку.....	Додаток	47
Б. Завдання з визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за когнітивним критерієм.....	Додаток	48
В. Характеристику алгоритму формування у дошкільників розумових дій.....	Додаток	50
Д. Авторське оповідання «Синя машинка».....	Додаток Ж.	51
Авторська казка «Апельсинка».....	Додаток З.	52
Авторська казка «Їжачок».....	Додаток К.	53
Посилання на відеопрезентації авторських казок за змістом яких можна проводити бесіди репродуктивного та продуктивного характеру.....	Додаток	54
Л. Кодекс академічної доброчесності здобувача вищої освіти херсонського державного університету.....		57

ВСТУП

Трансформаційні зміни у суспільстві, постійне оновлення технічного середовища, інформаційний прогрес, зміна ціннісних установок і політичної структури висувають дедалі вищі вимоги до якості освіти. Традиційна методологія викладання формувалася тисячоліттями та у її основі лежало спілкування з педагогом, вихователем, який навчав критично мислити, відповідав на запитання, давав пояснення, оцінював можливості. В умовах сучасного інформаційного середовища проблемами у навчанні викликає збільшений інформаційний шум, в якому формується свідомість дитини дошкільного віку.

Сучасне життя досить складно уявити без використання інформаційних технологій, така тенденція притаманна і для освітнього процесу, де без інформаційні технології не обійтися. Тому використання комп'ютера та засобів інформаційно-комунікативних технологій на заняттях та у організації освітньої роботи з дітьми дошкільного віку, формує готовність нового покоління до майбутнього життя в інформаційному суспільстві.

Інтерес науковців до проблеми формування мовленнєвої особистості здобувачів дошкільної освіти у теорії педагогічної думки засвідчують праці науковців, що розкривають проблему з різних сторін: концепції формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку (Трифорова Олена); мета, завдання, принципи, підходи (Атрощенко Т., Аніщук Антоніна, Калмикова Лариса); педагогічні умови (Гордій Н.); засоби (Горленко Валентина, Францух Я., Цюпак Ірина, Аніщук Антоніна), серед яких використання інформаційно-комунікаційних технологій, сюжетно-рольової гри, ед'ютейнмент технологія, драматизація, інсценування художніх творів, мовленнєві ситуації та мовленнєві вправи, Реджіо-педагогіка. Проте використання засобу мультидидактики не знайшло свого відображення у наукових

дослідженнях з проблеми формування мовленнєвої особистості здобувачів дошкільної освіти

Різні аспекти та значення мультимедійної презентації в системі освітніх засобів розкрито у дослідженнях Жалдак М., Шут М., Жук Ю., Дементієвська Н., Пінчук О., Соколюк О., Соколов П., Гуржій А, Гуревич Р., Коношевський Л. та Коношевський О. (мультимедійні системи та технології як засоби інтерактивного навчання), Цюпак І. (мультимедійний підхід), Мокрогуз О., Тітаренко С., Чупріна О., Карпенко Є., Дорошенко З. (сутність мультимедійної презентації в системі засобів навчання), Хижняк І. (класифікацію засобів електронної лінгвометодики), Дементієвська Н., Морзе Н. (розробкою, призначенням та класифікацією мультимедійних презентацій), Рабцун Н., Нікітська Ю. (дидактичні функції мультимедійних засобів навчання).

Аналіз наукових досліджень засвідчив, що проблема формування мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку засобом мультидидактики не знайшла свого відображення у теоретико-методологічній літературі.

Тема кваліфікаційної роботи (проєту) розроблена в межах науково-дослідної теми кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету «Формування професійної компетентності кадрового педагогічного потенціалу у системі суспільних трансформаційних процесів».

Мета дослідження: обґрунтувати й дослідити ефективність використання авторських текстів на каналі YouTube у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника.

Завдання дослідження:

1. Розкрити теоретичні основи використання технології мультидидактики у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника.

2. Визначити критерії та показники рівнів формування мовленнєвої особистості дошкільника.

3. Схарактеризувати особливості використання мультимедійних презентацій у навчанні дошкільників.

4. Розробити рекомендації з формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики.

Об'єкт дослідження – формування мовленнєвої особистості здобувачів дошкільної освіти.

Предмет дослідження – методика використання авторських текстів на каналі YouTube у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника.

Дослідження виконується із використанням **теоретичних та емпіричних методів**. Серед теоретичних варто виділити аналіз методичної, психолого-педагогічної, лінгвістичної літератури, нормативних документів. Вірогідність результатів дипломної роботи забезпечується використанням емпіричних методів: спостереження за освітньою роботою в закладі дошкільної освіти, здійснення педагогічного експерименту.

Наукова новизна дослідження полягає в уточненні змісту поняття «мовленнєвої особистості дошкільника», визначені залежності змістової складової етапів формування мовленнєвої особистості дошкільника від освітніх напрямів роботи, обґрунтуванні специфіку використання авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики можуть бути використані у підготовці тез, доповідей, курсових робіт (проектів), у практичній роботі вихователів, у

інтегруванні освітнього процесу в закладах дошкільної освіти, у організації співпраці з батьками. Отримані результати направлені на удосконалення роботи з формування мовленнєвої особистості здобувачів дошкільної освіти, розширенні освітнього потенціалу мультидидактики.

Апробацію основних положень дослідження реалізовано шляхом їх оприлюднення на засіданні кафедри педагогіки та психології дошкільної та початкової освіти Педагогічного факультету Херсонського державного університету та на XVI Міжнародній науково-практичній конференції «MODERN SCIENCE: INNOVATIONS AND PROSPECTS» (11-13 грудня 2022 р., Стокгольм, Швеція) у доповіді «Обґрунтування специфіки формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики».

Структура роботи: вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИДИДАКТИКИ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА

1.1. Формуванні мовленнєвої особистості дошкільника як лінгводидактична проблема

Актуальність дослідження формування та розвитку мовленнєвої особистості у дошкільному віці обумовлена соціальними, психологічними та педагогічними причинами. Перед вихователями закладів дошкільної освіти постає завдання з формування мовленнєвої особистості дошкільника, мета такої роботи полягає у розвитку знань, умінь та навичок культури мовленнєвого спілкування у дошкільнят з однолітками та дорослими, та рішення наступних завдань: збагачення словника; формування умінь ситуативного спілкування; вироблення умінь слухати інших і здатність до ефективного здійснення мовленнєвої діяльності; засвоєнню дитиною мовленнєвих норм. Розглянемо специфіку формуванні мовленнєвої особистості дошкільника як лінгводидактична проблему.

Метою сучасної лінгводидактики, на думку Атрощенко Т., на етапі дошкільного дитинства «є виховання мовної особистості, тобто формування особистості, яка адекватно, доречно, вільно і творчо використовує мову в різних ситуаціях буття для реалізації власних мовленнєвих завдань» [4, с. 24].

Одним із завдань модернізації освіти в Україні, на думку Аніщук А., є формування мовленнєвої особистості, яка б володіла вміннями і навичками вільно та творчо користуватися мовними засобами при вираженні своїх потреб, інтересів, намірів [2, с. 74-76]. Так, автором розкрито особливості підготовки майбутніх вихователів до формування

комунікативно-мовленнєвих умінь та навичок дітей дошкільного віку, що є складовими становлення мовленнєвої особистості.

Трифонову О. у дисертаційному дослідженні «Теоретико-методичні засади формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку» здійснено наукове обґрунтування концепції формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. [27]. Авторкою було охоплено методологічний, теоретичний і технологічний концепти досліджуваного явища, визначено й науково обґрунтовано сутність і структуру феномена «мовленнєва особистість дитини старшого дошкільного віку», як авторське трактування.

Чинники, що впливають на ефективне формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку визначено Трифонову О., як: мовна свідомість і самосвідомість, дитяча мовленнєва картина світу, розвивальне мовленнєве середовище, мовленнєва активність особистості [26, с. 89-92.]

У дослідженні Калмикової Л. «Принципи формування мовленнєвої особистості дошкільника – суб'єкта мовленнєвої діяльності» розкрито принципи, згідно з якими формується мовленнєва особистість дитини дошкільного віку під впливом психосоціальних, зокрема психодидактичних факторів, коли відбувається початкове становлення дітей як суб'єктів мовленнєвої діяльності [16, с. 25-31]. Так автором визначено такі принципи:

«1. Принцип особистісного розвитку дітей у формуванні мовленнєвої діяльності.

2. Принцип забезпечення суб'єкт-суб'єктної взаємодії.

3. Мовленнєво-комунікативний принцип.

4. Принцип спілкування.

5. Принцип комплементарного розвитку мови і мовлення.

6. Діяльнісно орієнтований принцип є синтезом мовленнєвої і навчальної діяльності.

7. Принцип градації.

8. Принцип комфортності.

9. Принцип компліментарності у розвитку лексико-граматичної будови мовлення.

10. Принцип опертя на мовні моделі.

11. Лінгвосоціокультурологічний принцип» [16, с. 25-31].

Таким чином, формування мовленнєвої особистості, на думку Калмикової Л. має будуватися на зазначених принципах, згідно з якими мовлення розглядається в єдності з дитячою особистістю як невід'ємною частиною її психіки, позитивно позначається як на мовленнєвому розвитку [16, с. 31]. Відповідно до зазначено, відбувається розвиток мовленнєвої особистості й становленню суб'єкта усної мовленнєвої діяльності.

Ознаками сформованості мовленнєвої особистості дошкільника, як зазначено у дослідженні Калмикової Л. «Технологія формування мовленнєвої особистості дошкільника», наявність у мовленнєвих мотивах певних ієрархії здатностей:

«- здатності долати власні безпосередні мовленнєві спонуки заради смислоформульовальних мотивів, соціальних за походженням і смислом;

- здатності до опосередкованої спілкуванням і діяльністю мовленнєвої поведінки;

- здатності до довільного керування власними мовленнєвими мотивами на тлі усвідомлених мотивів-цілей, тобто свідомого опосередкування мовленнєвої діяльності мовною самосвідомістю – особливою сферою мовленнєвої особистості» [17, с. 61-62].

Атрощенко Т. розкрито специфіку підготовки майбутніх вихователів до формування мовленнєвої компетентності дошкільників в процесі різних режимних моментів в дошкільному закладі [4, с. 24-32]. Автор пропонує майбутнім вихователям усвідомлено орієнтуватися у структурних компонентах процесу формування мовлення дошкільнят, а

саме: мовленнєва компетенція; мовленнєвий розвиток; навчання мови; мовленнєве виховання. Й не менш важливим є розуміння триєдиної мети цілеспрямованої роботи вихователя з розвитку мовлення дошкільників під час формування мовленнєвої компетенції, яка складається з: лексичної, фонетичної, граматичної, діалогової та комунікативної компетенцій. У *додатку А* подано змістову характеристику мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку.

Про потребу переорієнтації кінцевої мети опанування рідної мови із формування окремих мовленнєвих умінь і навичок, за яким мова виступатиме знаряддям самовираження особистості й засобом спілкування, зазначено Аніщук А. у дослідженні «Формування мовленнєвої особистості в дошкільному дитинстві» [3, с. 94-96].

Автор наголошує на важливості створення розвивального середовища для становлення мовленнєвої особистості, яке передбачає забезпечення комплексу педагогічних умов: «розвиток мовленнєвої особистості через освоєння нею життєво-сміслових мовленнєвих конструктів; упровадження тендерного підходу до мовленнєвого виховання дошкільників; удосконалення мовленнєвої культури педагогів і батьків; поетапна перебудова взаємодії педагога з дітьми на засадах особистісно орієнтованого підходу до мовленнєвого розвитку дошкільників» [3, с. 95].

Передумови для обґрунтування педагогічних умов становлення мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку, у дослідженні Гордій Н., визначено лінгводидактичні підходи до створення мовленнєвого середовища, зорієнтовані в першу чергу на інтереси дитини [7, с. 42]. Автором виокремлено засоби мовленнєвого самовираження дитини: «образні вирази, малі фольклорні жанри, порівняння, звуконаслідування (імітація); інтонаційні засоби виразності; немовні засоби виразності: міміка, жести, рухи, дії, покази».

Аніщук А. у дослідженні «Сучасні підходи до розвитку мовленнєвої особистості в дошкільному дитинстві» зазначено, що розвитку мовленнєвої особистості в дошкільному дитинстві сприяють: «створення розвивального мовленнєвого середовища, яке забезпечує право кожної дитини на мовленнєву активність, вияв творчості, креативності, самобутності; активізація мовленнєвої діяльності шляхом залучення дітей до різних видів діяльності, де поєднуються діти з різним мовленнєвим розвитком; проведення інтерактивних форм виховання та навчання, що включають: обґрунтування позиції, укладання угоди, вихід з конфліктної ситуації, висловлення подяки, визнання провини тощо; збагачення активного та пасивного словника емоційно-зabarвленими словами та словосполученнями; врахування індивідуальних характеристик особистості хлопчиків та дівчат; виховання позитивного ставлення дошкільника до себе і до тих, хто його оточує» [1, с. 8-12].

У дослідженні «Становлення мовленнєвої особистості дошкільника в умовах комп'ютеризації освіти» Горленко В. зазначмо, що питання розвитку мовлення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в дошкільлі є мало досліджуваною тематикою [8, с. 127-130].

Досліджуючи організаційно педагогічні умови сюжетно-рольової гри при вихованні мовленнєвої особистості Францух Я. та Аніщук А. зазначають, що сюжетно-рольова гра дає можливість дітям брати участь у справах дорослого і сприяє активізації контактів дітей один з одним, які супроводжуються складними розгорнутими висловлюваннями [28, с. 267]. Так, на думку авторів, діти в спілкуванні один з одним і дорослим у грі засвоюють навички соціально-стандартизованого мовлення, мовлення промовленого «для інших», тобто орієнтованого на співрозмовника.

Серед засобів розвитку мовлення дітей дошкільного віку Дукою І. та Цюпак І. обґрунтовано специфіку розвитку зв'язного мовлення дитини

дошкільного віку й схарактеризовано особливості використання ед'ютейнмент технології [14, с. 442-448].

На думку Аніщук А., ефективними засобами формування мовленнєвої особистості дошкільника є: драматизація та інсценування художніх творів, мовленнєві ситуації та мовленнєві вправи, сюжетно-рольові ігри, які сприяють й стимулюють мовленнєвий розвиток, активність і самостійність дитини дошкільного віку [3, с. 96]. Також використання вихователем закладу дошкільної освіти прийомів (захоплення, здивування, концентрування уваги, врахування думки більшості дітей) активізують мовленнєву активність дошкільників.

Динаміка освітніх процесів, що відбуваються в сучасному суспільстві, на думку Рожанської Л. та Цюпак І. диктує необхідність володіння педагогами новими компетенціями, навичками роботи в інформаційно-комунікаційному середовищі, проєктуванням, умінням знаходити рішення інноваційного характеру через оволодіння педагогічними технологіями і впровадження передового педагогічного досвіду [24, с. 444-450]. Авторами вказано що педагогу важливо не упустити період для розкриття творчого потенціалу і мислення дитини, сформувані пошукову активність і мовленнєві здібності. Таким чином Рожанської Л. та Цюпак І. обґрунтовано специфіку розвитку мовлення дитини дошкільного віку засобом Реджіо-педагогіки.

У дослідженні Карпової О. розкрито сутність мовленнєвої компетентності дошкільників та підходи педагогів до її утворення. Автором схарактеризовано різні вікові категорії та підходи до навчання мови дітей молодшого та середнього дошкільного віку [19, с. 37-43]. У дослідженні наведено напрями для удосконалення мови дітей дошкільного віку на основі Базового компоненту дошкільної освіти України й обґрунтовано важливість використання фізичної діяльності для формування мовленнєвих навиків.

Вивчення проблеми активізації словника дитини дошкільного віку здійснено Хандусенко Н. й Цюпак І. Та, уточнено зміст словникової роботи з дітьми дошкільного віку та класифікації мовленнєвих ігор для дітей дошкільного віку [29, с. 497-502]. Авторами описано можливості використання гри «Дай відповідь за 5 секунд» як засіб активізації словника дитини дошкільного віку.

Карпова О. зазначає, що для формування мовленнєвої компетентності «вихователю слід прикладати чимало зусиль, підготувати вправи, використовувати різні інноваційні технології для кращого засвоєння» [19, с. 43]. Щодо словникової роботи, автор рекомендує використовувати ігри та прогулянки на яких потрібно звертати увагу дітей на назви предметів та їхні характеристики. Не менш вагоме місце посідає проведення ігор драматизації, через які дитина відображає внутрішній стан героїв.

Специфіки мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку у процесі гри Minecraft обґрунтовано Колісніченко Т. та Цюпак І., під час керованої гри у відеоігри, як зазначено авторами, можливе здійснення «розумового тренування» дітей, а структура дій, що вбудована в гру, розвиває ряд когнітивних навичок, за умови правильної організації освітньої роботи та участі дорослого [20, с. 347]. Крім того, на думку Колісніченко Т. та Цюпак І., у багатьох іграх використовуються ті ж методи, які називають розумною педагогікою, навіть якщо вони не були створені таким чином навмисно [20, с. 347].

Отже, аналіз лінгводидактичної літератури дав змогу з'ясувати особливості формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку, визначити вагому роль педагога у формуванні мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. Серед засобів формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку науковцями визначено такі, як: інноваційні мовленнєві технології, прогулянки, ігри драматизації, інсценування художніх творів, мовленнєві

ситуації, мовленнєві вправи, мовленнєві та сюжетно-рольові ігри; прийоми (захоплення, здивування, концентрування уваги, врахування думки більшості дітей), інформаційно-комунікаційні технології.

1.2. Місце мультимедійної презентації в системі освітніх засобів

У сучасній методиці навчання дітей дошкільного віку велика увага приділяється використанню у освітньому процесі технічних засобів навчання, а саме мультимедійна технологія.

Одним із видів мультимедійних технологій є презентація, як форма подання освітнього матеріалу, стала звичайною практикою навчання, яка все ширше використовується у дошкільних закладах освіти. Розглянемо місце мультимедійної презентації в системі освітніх засобів.

Зміни в освіті, що впливають на якість трансформації підпорядковані певним ідеям, серед яких, на думку Цюпак І., визначено такі, що впливають на її учасників: культуроносні зміни, методологічні основи сучасної філософії освіти, процес перетворення внутрішньої основи існуючої системи цінностей особистості, освітній інформаційно-організаційний простір [32, с. 9-13].

Розкриваючи сутність мультимедійної презентації в системі засобів навчання Мокрогуз О. зазначає, що аудіовізуальні засоби є високоефективним засобом навчання, адже вони мають «значний інформаційний обсяг, різноманітний зміст, побудова та форма представлення навчальної інформації, значні дидактичні функції і різноманіття прийомів використання» [22, с. 21]. На думку автора, мультимедійна презентація має суттєві переваги перед технічними засобами навчання, що застосовувались раніше, тому, що забезпечують динамічне управління процесом відтворення навчального матеріалу.

У дослідженні авторського колективу Жалдак М., Шут М., Жук Ю., Дементієвська Н., Пінчук О., Соколюк О., Соколов П. «Мультимедійні

системи як засоби інтерактивного навчання» пояснено, що мультимедіа створює мультисенсорне освітнє оточення з урахуванням мультисенсорних особливостей навчання [15, с. 4-5]. Тобто залучення всіх органів чуттів веде до збільшення ступеня засвоєння матеріалу порівняно з традиційними методами навчання.

Хижняк І. обґрунтовано авторську класифікацію засобів електронної лінгвометодики з метою застосування в освітньому процесі [30, с. 213]. Автором виокремлено такі групи засобів електронної лінгвометодики та їхні основні різновиди: навчально-методичні (мультимедійні презентації, підручники, посібники та ін.); контентні (словники, енциклопедії, банки даних та ін.); мережеві (дистанційні курси, вебінари, лінгвометодичні сайти тощо); контрольні (тести, завдання).

За допомогою презентації також можна доступно пояснити дітям правила спортивних ігор, тактичні дії гравців, яскраво презентувати історичні події, біографії спортсменів, як зауважується Тітаренко С. [25, с. 147]. На її думку, використання мультимедійних освітніх засобів дозволяє наочно відтворювати просторові характеристики рухів, з високою точністю розраховувати кінематичні параметри техніки виконання рухових дій в умовах ігрової діяльності, що має особливе значення в процесі розвитку просторового орієнтування дітей.

У дослідженні Дементієвської Н. та Морзе Н. розглядаються питання, пов'язані з розробкою, призначенням та класифікацією мультимедійних презентацій, як навчальних засобів [11]. Авторами запропоновані методичні прийоми підготовки педагогів з використання презентацій для дослідницької проектної діяльності дітей.

Використання мультимедійних засобів при навчанні дітей передбачає, на думку Дементієвської Н. та Морзе Н. декілька основних напрямків реалізації педагогічної діяльності:

- освітні продукти, які розробляються педагогом для подання змісту навчального матеріалу;

- інтерактивні освітні засоби, які передбачають активну роль дитини [11].

У роботі Чупріної О. досліджено чинники та шляхи використання мультимедійних засобів в освітньому процесі, визначено мультимедійні засоби, які є найбільш поширеними та ефективними для розвитку мовлення (комп'ютерні тренажери, автоматизовані навчальні системи, навчальні фільми, мультимедіа-презентації) [34, с. 16]. Автором проаналізовано методи, прийоми і засоби розвитку мовлення.

За результатами роботи Чупріною О. визначено, що комплексне застосування традиційних та інноваційних (мультимедійних) засобів дає змогу оптимізувати перехід мовної освіти на якісно новий рівень, позитивно впливає на мотивацію дітей до навчання, створює умови для успішного досягнення педагогічних цілей [34, с. 17].

Карпенко Є. розглянуто можливі шляхи поетапного використання мультимедійних комп'ютерних програмних засобів у процесі фахової підготовки майбутнього фахівця з іноземних мов початкової ланки, які відповідають інноваційним освітнім тенденціям [18, с. 50-55]. Автором, за результатами дослідження запропоновано можливі шляхи поетапного формування умінь дітей з використання мультимедійних комп'ютерних програмних засобів.

Авторський колектив Гуржій А, Гуревич Р., Коношевський Л. та Коношевський О. у дослідженні «Мультимедійні технології та засоби навчання» розкривають загальні відомості про мультимедійні технології та засоби навчання, використання Інтернету в освітньому процесі та формування єдиного інформаційно-освітнього середовища закладів освіти [10]. Визначено сутність феномену «віртуальний освітній процес – нова форма навчання» та схарактеризовано сучасні методи й

організаційні форми навчання з використанням інформаційних технологій у освітньому процесі.

Дидактичні умови організації навчання дітей дошкільного віку засобами ІКТ розкрито у дослідженні Дорошенко З., зазначено, що «мультимедіа визначається в різних галузях науки як: технологія, що описує порядок розробки, функціонування і застосування засобів обробки інформації різних типів; інформаційний ресурс, комп'ютерне програмне забезпечення, особливий узагальнюючий вид інформації» [13, с. 51-54]. Авторам визначено етапи розробки мультимедійних освітніх ресурсів для використання на заняттях в дошкільній ланці освіти:

«- педагогічне проектування (розробка структури ресурсу; відбір і структурування навчального матеріалу; відбір ілюстративного і демонстраційного матеріалу; розробка системи самостійних робіт; розробка діагностичного матеріалу);

- технічна підготовка (текстів, зображень, аудіо- і відеоінформації);

- об'єднання підготовленої інформації (в єдиний проект, створення системи меню, засобів навігації тощо);

- тестування та експертна оцінка;

- внесення змін у розроблений ресурс» [13, с. 53].

Застосування на практиці інноваційних методологічних підходів, таких, як: інтерактивні методи навчання та використання технічних засобів навчання (комп'ютерних і мультимедійних, мережі Internet) для надання знань, зберігання і використання навчальних матеріалів, на думку Цюпак І., дозволяє вихователям впроваджувати та удосконалювати нові методи роботи, підвищувати ефективність освітнього процесу й рівень знань дітей [31, с. 205-208]. Зокрема, автором визначено мультимедійний підхід до тьюторського супроводу дітей дошкільного віку, що забезпечує комплексний розвиток, організацію освітньої роботи.

Інтерактивність, можливість відображення великих обсягів даних у стислому доступному форматі, позитивний вплив на активізацію

пізнавальних процесів, розвитку мислення, уваги, уяви, пам'яті, мовлення та ін., інтеграція різноманітних типів мультимедійних даних та їх вплив на різні органи чуття, на думку Матюх Ж., ці та інші характеристики зумовлюють доцільність використання МТ в навчанні, вихованні й розвитку дошкільнят [21, с. 168].

Всебічний аналіз можливостей мультимедійних засобів навчання, дозволив Рабцун Н. та Нікітській Ю. визначити дидактичні функції, які вони виконують:

- «- збільшення наочності;
- розвиток пізнавальних інтересів особистості;
- підвищення якості знань;
- забезпечення індивідуалізації навчання;
- інтенсифікація навчання;
- сприяння кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу» [23, с. 26].

Завдання сучасного періоду розвитку педагогічної освіти полягає у чіткому визначенні місця та ролі мультимедіа в системі засобів навчання, а також з поглядів Рабцун Н. та Нікітській Ю. розробленні мультимедійних навчальних продуктів та методичних рекомендацій з їх застосування в професійній підготовці майбутніх спеціалістів у сфері освіти загалом і сфері дошкільної освіти зокрема [23, с. 27].

Отже, інформаційні технології дозволяють удосконалити освітній процес у закладах освіти, підвищити його ефективність та додати різноманітності у активізацію пізнавальної активності дітей дошкільного віку. Впровадження подібних інформаційних технологій у освітній процес має бути якісно обґрунтованим та не повсюдно замінним, а фактором, що доповнює та робить якісною систему сучасної освіти. Використання мультимедійних засобів з метою навчання та активізації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку, дає змогу віднести її до технології мультидидактики.

РОЗДІЛ 2

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИДИДАКТИКИ У ФОРМУВАННІ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ ЗДОБУВАЧА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

2.1. Критерії та показники рівнів формування мовленнєвої особистості дошкільника

Формування мовленнєвої особистості дитини визначається багатьма факторами, зокрема соціальний, безпосередньо і опосередковано відбиваються на мовленнєвому онтогенезі. Тому розглянемо критерії та показники рівнів сформованості мовленнєвої особистості дошкільника запропоновані науковцями й визначмо більш суттєві для здійснення дослідження рівня сформованості мовленнєвої особистості молодшого дошкільника.

У дослідженні Трифонові О. визначено критерії (когнітивно-мовленнєва, дискурсивно-мовленнєва, креативно-мовленнєва компетенції) з їх показниками та педагогічні умови формування мовленнєвої особистості дітей дошкільного віку [26, с. 89-92.]. Автором описано лінгводидактичну модель та експериментальну методику формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку.

Гречишкіною І. виокремлено й обґрунтовано критерії та показники для визначення рівня ставлення до спілкування та володіння мовленнєвими вміннями молодшими дошкільниками [9, с. 10]:

-психологічний: наявність інтересу в дитини до діалогу; мотиваційна позиція мовця (націленість до мовленнєвої взаємодії); емоційна виразність мовлення (сила голосу, темп мовлення, інтонаційна виразність);

- **змістовий:** достатність словникового запасу для побудови зв'язного мовлення; інформативність висловлення; структурна цілісність мовлення: відповідність меті висловлення;

- **операційний:** сформованість звуко-слововимови; граматична правильність мовлення; самостійність побудови мовленнєвого висловлення [9, с. 10].

У дослідженні Дмитренко М. та Федорової М. розкрито особливості мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку, що може слугувати за показники визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника [12, с. 126-130]. Відповідно до запропонованих авторами характеристик, було визначено критерії та показники сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку:

Когнітивний критерій (змістова складова):

- *активний словниковий запас:* окрім іменників і дієслів, у мовленні зустрічаються прислівники (ось, там, тут), займенники (мій, твій, ваш, наш), числівники; починають користуватися практично всіма частинами мови; достатній словниковий запас дає можливість вільно спілкуватися з оточуючими.

- *граматична правильність мовлення:* відчуває зв'язок між зміною слова, окремих його частин і зміною його смислу; виявляє здатність до словотворчості, при цьому слова, створені дитиною, впізнавані, іноді дуже вдалі і завжди оригінальні.

Діяльнісний критерій (планування і організації власної діяльності, узгодження ігрових дій з партнером), характеризується різноманітністю:

- *типів висловлювань (монологічне компетентність):* планування (планування у мовленні охоплює в основному найближчі дії і розподіл ролей); коментування (функція повідомлення про свої дії); коригування (спрямоване на виправлення поведінки один одного);

- *форми діалогу (діалогічне компетентність)*: це відповіді на питання, питання і прохання, емоційна оцінка дій і результатів, вимоги пояснень.

- *обміну новинами, враженнями і почуттями (комунікативна компетентність)*: здатні уважно слухати короткі казки, оповідання, стежити за розвитком дій; слухати пісні, музику, помічати зміни в звучанні музики, давати емоційний відгук на художні та музичні твори; ділиться своїми враженнями, передає значущі для неї події.

Відповідно до зазначених критерії та показників було дібрано завдання для визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку.

Завдання 1. Визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за когнітивним критерієм.

Мета: перевірити активний словниковий запас та граматичну правильність мовлення дитини молодшого дошкільного віку.

Обладнання: зображення котика (*Додаток Б*).

Інструкція:

Вихователь пропонує дитині уважно розглянути зображення котика та спробувати описати та розповісти, що вона бачить. Не треба ставити дитині навідні запитання, самостійна спроба побудувати тексти з використанням слів всіх частин мови свідчатиме про рівень сформованості мовленнєвої особистості дитини.

У *додатку Б* подано варіанти описів та бали за якими вони оцінюються. Результат за рівнями:

Високий рівень – у мовленні дитина практично використано всі частини мови, вона самостійно й вільно описує та розповідає про зображене; у мовленні дитини помітно, те, що вона відчуває зв'язок між зміною слова, окремих його частин і зміною його смислу; виявляє здатність до словотворчості, при цьому слова, використані дитиною, впізнавані, вдало вживані, оригінальні.

Достатній рівень – у мовленні дитина практично використано всі частини мови, вона самостійно описує та розповідає про зображене; у мовленні дитини помітно, те, що вона відчуває зв'язок між зміною слова, окремих його частин і зміною його смислу; виявляє здатність до словотворчості, при цьому слова, використані дитиною, впізнавані; в деяких випадках дитина потребувала стимуляції з боку вихователя «Розкажи ще, що ти бачиш?».

Середній рівень – у мовленні дитина практично використано всі частини мови, вона описує та розповідає про зображене за допомогою навідних питань вихователя «Опиши який котик?», «Розкажи про нього», «Що він робить?» тощо; у мовленні дитини помітно, те, що вона відчуває зв'язок між зміною слова; виявляє здатність до словотворчості, при цьому слова, використані дитиною, впізнавані.

Низький рівень – у мовленні дитина практично використано іменники, дієслова та прикметники, вона описує та розповідає про зображене за допомогою навідних та конкретизуючих питань вихователя «Опиши який котик?», «Якого кольору котик/клубок?» тощо, «Розкажи про нього», «Що він робить?», «Чим грається?» тощо; відсутня здатність до словотворчості.

Завдання 2. Визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за діяльнісним критерієм.

Мета: з'ясувати рівень сформованості монологічних та діалогічних висловлювань, вміння брати участь у комунікативній діяльності.

Обладнання: сюжетно-рольова гра «Магазин».

Інструкція:

Вихователь пропонує дитині пограти у гру «Магазин», у ході якої спостерігає за мовленнєвими діями дитини:

а) *типів висловлювань (монологічне компетентність):*

- як дитина планує гру, мовленнєве охоплення найближчих дії і розподіл ролей;

- як коментує, повідомляє про свої дії;
- як коригує та виправляє дії свої та вихователя.

б) *форми діалогу (діалогічне компетентність)*:

- як надає відповіді на запитання, прохання;
- як здійснює емоційну оцінку дій і результатів гри;
- чи пояснює.

в) після завершення гри відбувається *обміну новинами, враженнями і почуттями (комунікативна компетентність)*, вихователь звертає увагу на довільність висловлювань дитини, чи йде на обговорення.

Результат за рівнями:

Високий рівень – дитина використовує всі типи висловлювань, під час планування ігрових дій самостійно у мовленні охоплює в основному найближчі дії і розподіляє ролі, коментує, повідомляє про свої дії, мовлення спрямоване на виправлення поведінки один одного; вільно дає відповіді на питання, звертається з проханням, здійснює емоційну оцінку дій і результатів гри, дає за потреби пояснення; обмінюється новинами, враженнями і почуттями, здатна уважно слухати, давати емоційний відгук, ділиться своїми враженнями, передає значущі для неї події.

Достатній рівень – дитина використовує всі типи висловлювань, під час планування ігрових дій самостійно у мовленні охоплює в основному найближчі дії і розподіляє ролі, за проханням дорослого коментує та розказує про свої дії, мовлення спрямоване на виправлення поведінки один одного; дає відповіді на питання, звертається з проханням, через навідні питання вихователя здійснює емоційну оцінку дій і результатів гри, дає за потреби пояснення; обмінюється новинами, враженнями і почуттями, здатна слухати, давати емоційний відгук, ділиться своїми враженнями, передає події які більш вразили.

Середній рівень – дитина використовує декі типи висловлювань, під час планування ігрових дій звертається за допомогою до вихователя, дублює мовлення вихователя щодо ігрових дій та розподілення ролей, за

навідними питаннями дорослого коментує та розказує про свої дії, дає відповіді на питання, звертається з проханням, через навідні питання вихователя здійснює емоційну оцінку дій і результатів гри, дає за потреби пояснення; обмінюється новинами і враженнями, здатна слухати, давати, передає події які більш вразили.

Низький рівень – дитина використовує декі типи висловлювань, під час планування ігрових дій не коментує, а дублює мовлення вихователя щодо ігрових дій та розподілення ролей, за навідними питаннями дорослого коментує та розказує про свої дії, дає відповіді на питання, звертається з проханням, через навідні питання вихователя здійснює оцінку дій і результатів гри; передає події які більш вразили; відповіді та питання прості та ситуативні.

Експериментальне дослідження проходило у Херсонському закладі дошкільної освіти № 2 музично-естетичного профілю «Перлінка» Херсонської міської ради, у якому брали участь 40 дітей молодшого дошкільного віку.

Результати визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за когнітивним критерієм наведено у таблиці 2.1.

Таблиці 2.1

Рівень сформованості мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку за когнітивним критерієм, %

Група Рівень	Група 1		Група 2	
	К-ть дітей	%	К-ть дітей	%
Високий	1	5	2	10
Достатній	5	25	5	25
Середній	7	35	7	35
Низький	7	35	6	30

Результати визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку за когнітивним критерієм, засвідчив, що високий рівень мають 5% першої групи та 10% другої групи, відповідно достатній – по 25%, на середньому рівні по 35% й 35% та 30% опитуваних на низькому рівні.

Результати визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за діяльнісним критерієм наведено у таблиці 2.2.

Таблиці 2.2

Рівень сформованості мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку за діяльнісним критерієм, %

Група Рівень	Група 1		Група 2	
	К-ть дітей	%	К-ть дітей	%
Високий	2	10	2	10
Достатній	3	15	5	25
Середній	7	35	6	30
Низький	8	40	7	35

Результати визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку за діяльнісним критерієм, засвідчив, що високий рівень мають 10% першої групи та другої групи, відповідно достатній – 15% та 25%, на середньому рівні 35% та 30%, низький рівень 40% та 35% опитуваних. У випадках недостатнього розвитку словникового запасу у дітей молодшого дошкільного віку виникають труднощі при передачі змісту мовлення, розповіді про побачене, переказі казки, підтриманні бесіди з дорослими і однолітками.

У таблиці 2.3. подано середні показники сформованості мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку за двома критеріями.

Таблиці 2.3

**Середні показники сформованості мовленнєвої особистості дитини
молодшого дошкільного віку, %**

Рівні		Високий		Достатній		Середній		Низький	
Критерії	Групи	Г 1	Г 2	Г 1	Г 2	Г 1	Г 2	Г 1	Г 2
		Когнітивний	5	10	25	25	35	35	35
Діяльнісний		10	10	15	25	35	30	40	35
<i>Середній показник</i>		<i>7,5</i>	<i>10</i>	<i>20</i>	<i>25</i>	<i>35</i>	<i>32,5</i>	<i>37,5</i>	<i>32,5</i>

Результати визначення середнього показника сформованості мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку за когнітивним та діяльнісним критеріями, засвідчив, що діти першої групи високий рівень мають 7,5%, на достатньому рівні – 20%, середній у 35% , а низький рівень 37,5% опитуваних.

Результати визначення середнього показника сформованості мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку за когнітивним та діяльнісним критеріями у другій групі, дещо різняться та становлять: високий рівень 10%, на достатньому рівні – 25%, середній та низький рівні по 32,5% з опитуваних дітей.

Отже, за результатами констатувального етапу дослідження з'ясовано, що значна частина дітей знаходяться на середньому та низькому рівнях, що потребує здійснення додаткової роботи та використання засобів для формування мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку.

2.2. Особливості використання мультимедійних презентацій у навчанні дошкільників

Аналіз науково-методичної літератури з проблеми дослідження засвідчив, що існує достатня кількість різноманітних засобів формування та стимулювання розвитку мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку. Проте, для роботи з дітьми дошкільного віку нами було обрано наочний технічний засіб навчання, такий як мультимедійна презентація.

Використання мультимедійних технологій у освітньому процесі, на думку Жалдак М., Шут М., Жук Ю., Дементієвська Н., Пінчук О., Соколюк О., Соколов П. значно збільшує потік навчальної інформації, що сприймається суб'єктом навчання – дитиною дошкільного віку. Проте, як зазначено авторами: «наразі не вся інформація засвоюється, частина її не знаходить свого місця в тих логічних структурах навчального предмета (або його фрагменту), формування яких є головною метою процесу навчання» [15, с. 17].

Таким чином, Жалдак М., Шут М., Жук Ю., Дементієвська Н., Пінчук О., Соколюк О., Соколов П. пропонують, під час планування освітнього процесу, у якому передбачається активне використання зорових образів, представлених засобами мультимедійних технологій, має опиратися на розуміння педагогом поняття «інформація» [15, с. 17]. Однак, складність і неоднозначність поняття «інформація» знаходить своє вираження в дискусії, що багато років не припиняється на сторінках різних наукових і науково-популярних видань. У нашому випадку інформація має забезпечити реалізацію змістового аспекту формування мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку.

Розглянемо особливості використання мультимедійних презентацій у навчанні дітей дошкільного віку.

Педагогічні класифікації електронних засобів навчання, на думку Хижняк І., менше враховують технологічні особливості, проте ближчі до сфери застосування електронних ресурсів. Автором проаналізовано

класифікацію Д. Чернілевського [33] за методичним призначенням програмного засобу [30, с. 218]: «- засоби для здобуття певного рівня знань через зворотний зв'язок; - тренажери для відпрацювання спеціальних умінь і навичок; - програми для контролю за рівнем володіння та засвоєння навчального матеріалу; - інформаційно-пошукові системи та інформаційно-довідкові програмні засоби для систематизації інформації та формування навичок її пошуку; - імітаційні засоби, що представляють аспект реальності для вивчення структурних чи функціональних характеристик; - моделюючі засоби для створення моделі явища, процесу або ситуації з метою їх дослідження; - демонстраційні програмні засоби, які забезпечують унаочнення матеріалу; - навчально-ігрові, що застосовуються для подання навчальних ситуацій; - програмні засоби, що можуть використовуватися для організації діяльності в процесі позааудиторної роботи» [30, с. 218; 33, с. 22].

Дорошенко З. вказує на безсумнівній перевазі й особливостях медійної технології для дошкільної ланки освіти. Автор відзначає можливості мультимедіа, які активно використовуються у поданні інформації: «• можливість збільшення (деталізації) на екрані зображення; • можливість порівняння зображення і його; • можливість виділення «гарячих слів» педагога в супроводі зображення; • можливість здійснення безперервного музичного або будь-якого іншого аудіосупроводу; • можливість використання відеофрагментів з фільмів, відеозаписів, функції «стоп-кадру», покадрового «гортання» відеозапису; • можливість автоматичного перегляду всього вмісту продукту («слайдшоу») або створення анімованого і озвученого «путівника-гіда» по продукту («говорить і показує інструкції користувача»); • включення до складу продукту ігрових компонентів з інформаційними складовими» [13, с. 52]. Так, мультимедійний супровід заняття дозволить вихователю задіяти для

сприйняття значну кількість сенсорних каналів, що сприятиме підвищенню якості знань та стійкості сформованих уявлень.

Презентації можна класифікувати, на думку Дементієвської Н. та Морзе Н. за такими ознаками:

«1. За кількістю медіа засобів: мультимедіа (звуки, зображення, відео фрагменти); текстова (з мінімальним ілюструванням); комбінована.

2. За призначенням: комерційні (здебільшого рекламного характеру); інформаційні; навчальні тощо» [11].

Вагоме місце у використанні мультидидактики в закладі дошкільної освіти посідає правильна підготовка вихователя до використання обраного засобу, тому розглянемо особливості створення та використання мультимедійної презентації у роботі з дітьми дошкільного віку.

Популярною програмою, для розробки комп'ютерних презентацій є «Microsoft Office PowerPoint», за допомогою цього застосунку вихователь може створити презентацію, що складається зі слайдів, у яких поєднуються графічні об'єкти, звуковий супровід, відеофрагменти.

Етапи створення дидактичних презентацій:

1. Тема дитячої мультимедійної презентації (відповідно до освітньої мети та змісту програми).

2. Врахуванням алгоритму формування у дошкільників розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, класифікація, встановлення причинно-наслідкових зв'язків та відносин) *У додатку В* подано характеристику алгоритму формування у дошкільників розумових дій.

3. Творчий підхід до оформлення розробленого дидактичного матеріалу для дітей.

4. Рефлексія, або самостійна експертиза презентації, передбачає аналіз вихователем освітньої мети, знань і вмінь, які діти можуть отримати в результаті перегляду презентації.

Отже, створення мультимедійної презентації для дітей дошкільного віку надає можливість вихователю:

- творчо вирішити освітні завдання до процесу розкриття обраної теми;
- організувати та активізувати пізнавальну діяльність дітей дошкільного віку за допомогою комп'ютерної підтримки.

В умовах сьогодення, зміни й підходах до організації навчання дітей під час карантинів та у ситуації воєнного стану, покликані трансформації та включенням мультидидакти у роботу з дітьми молодшого дошкільного віку. Тому, комп'ютерні технології починаються сприйматися педагогами та батьками, як засіб організації, підтримки та керування освітнім процесом й розвитком пізнавальної діяльності дошкільників, зокрема формування мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку.

РОЗДІЛ 3

РЕКОМЕНДАЦІЇ З ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ АВТОРСЬКИХ ТЕКСТІВ У ПРОЦЕСІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ МУЛЬТИДИДАКТИКИ

Для визначення особливостей та методичних рекомендацій з формування мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку засобом мультидидактики доцільно визначити послідовність, що відповідає логіці функціонування мовленнєвої діяльності, а саме: *мотиваційний* компонент мовлення, *когнітивний* (змістовий) та *лінгвокомунікативний*.

У зв'язку з цим як первинний та початковий розглядатимемо *мотиваційний аспект*, що включає афективну складову мовленнєвого процесу: мотиви та потреби, які є стимулом до комунікації. Саме потреба в чомусь спонукає людину до висловлювання, за яким стоять мотиви та потреба у говоріння.

Діти молодшого дошкільного віку люблять дивитися яскраві мультфільми, тому роботу з обрання мультидидактичного засобу було вирішено зупинити на відеоконтенті та міні презентаціях, що відповідно до віку не порушують норм використання технічних засобів навчання з освітньою метою.

На Youtube каналі було створено блог вихователя закладу дошкільної освіти № 2 музично-естетичного профілю «Перлінка»

Херсонської міської ради <https://www.youtube.com/@user-br4fk8sss6e/videos>

[6], на якому розміщено відео презентації для дітей молодшого дошкільного віку тривалістю від 1 до 5 хвилин різної тематики.

Головна увага у блозі направлена на використання авторських текстів з метою розкриття *когнітивного (змістовий) аспекту* формування мовленнєвої особистості молодшого дошкільного віку засобом мультидидактики з опорою на життєвий досвід дітей молодшого дошкільного віку, не переобтяжені зайвим мовленнєвим контентом.

Розглянемо реалізацію *лінгвокомунікативного* аспекту використання авторських текстів. Так робота з використання текстів побудована за декількома напрямками організації освітньої роботи й передбачає такі етапи:

1. Перегляд відео презентації з уважним прослуховуванням тексту казка чи оповідання.

Яскраві зображення насичують та супроводжують тексти, що доповнює та візуалізує мовленнєву складову презентації.

2. Активізація мовлення через репродуктивну бесіду.

Дитині ставляться запитання за змістом творів, питання такого характеру мають активізувати змістовий словник теми розповіді.

3. Активізація мовлення через продуктивну бесіду.

Дитині ставляться запитання з опорою на життєвий досвід, дотичний за змістом до твору, питання такого характеру мають активізувати мислення дитини, спонукати до комунікативної діяльності, вільної участі у діалозі.

Нижче подано методичні приклади використання авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики з метою формування мовленнєвої особистості дошкільника.

1. Авторське оповідання «Синя машинка» (*Додаток Д*).

Словник: колекція, іграшки, вантажна машина, автобус, автомобіль, автобус, потяг, човен, повітряний транспорт, вертоліт, літак, водний транспорт, човен, легкова машина, модель, двері, багажник, колеса, кермо, вікна, кузов, кабіна, водій, «Татку, пограємось з тобою моїми автомобілями!».

Питання для обговорення змісту авторської казки:

1. Репродуктивні за змістом казки

-Як звали хлопчика?

-Які автомобілі були у колекції Матвія?

-Який повітряний транспорт?

-Який водний транспорт?

-Якої іграшки не було у Матвія?

-Що мама купила хлопчику?

-Що було у машині?

-Хто керує авто?

-З ким грався Матвій своїми іграшками?

-А з ким ще любив гратися хлопчик?

-Що казав татку Матвій коли той приходив з роботи?

2. Продуктивні з власного досвіду

-Які в тебе є іграшки?

-З ким ти любиєш грати?

-Як ти запрошуєш до гри маму/ тата/ сестру/ брата/ бабусю/ дідуся/ друга/ подругу?

2. Авторська казка «Апельсинка» (Додаток Ж).

Словник: Апельсинка, помаранчевий колір, іграшки, овочі, фрукти, апельсин, мандарин, абрикос, морква, гарбуз, одяг, сорочка, носочки, черевички, бантик, зелене яблуко, зелений колір, куштувати, цікавість, смачне, соковите, корисне, вітаміни.

Питання для обговорення змісту авторської казки:

1. Репродуктивні за змістом казки

-Яке незвичне ім'я було у дівчинки?

-Який колір їй подобався?

-Іграшки якого кольору вона любила?

-Які овочі помаранчевого кольору вона обирала?

-Одяг якого кольору вона завжди вдягала? Назви одяг.

-Чим її пригостила? Якого кольору воно було?

-Як відреагувала дівчинка на зелене яблуко? Чи одразу вона його скуштувала?

-Як спробувала яблучко, що дівчинка зрозуміла?

-Чи змінилися вподобання дівчинки? Як вони змінилися? Що вона почала робити з того часу?

-Що дівчинка дізналася про овочі та фрукти?

2. Продуктивні з власного досвіду

-Який колір тобі подобався?

- Назви овочі/ фрукти такого кольору.

-Іграшки якого кольору в тебе є?

-А одяг якого в тебе кольору?

3. Авторське оповідання «Їжачок» (Додаток 3).

Словник: їжачок, осінній день, міський сквер, скрутився в клубочок, опале листя, полювання, обід, жититися, комахи, ящірки, жаби, гризуни, сухарик, морква, яблуко, шматок м'яса, матуся їжачиха, смаколики, ласощі, сухе жовте листя.

Питання для обговорення змісту авторської казки:

1. Репродуктивні за змістом казки

-Коли діти гралися на галявині

-Де гралися діти?

-Кого вони знайшли на галявині?

-Як виглядав їжачок?

-Що здивувало дітей?

-Чому їжачок не спав?

-Чим полюбляють жититися їжачки?

-Чим пригостили діти їжачків?

2. Продуктивні з власного досвіду

-Чи зустрічали їжака?

-Який він був?

-Чи пригощали його? Чим?

4. Авторська казка «Чомусик».
5. Авторське оповідання «Цікаве про зайчика».
6. Авторська казка математичного змісту «У лісочку».
7. Авторське оповідання «Зима в лісі».
8. Авторське оповідання «Блакитна сукня».
9. Авторське оповідання «Свійські тварини і птахи».

У *додатку К* подано посилання на відео презентації авторських казок [6] за змістом яких можна проводити бесіди репродуктивного та продуктивного характеру.

Отже, рекомендації з формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики стануть у нагоді вихователям закладів дошкільної освіти, батькам вихованців, адже їх можна використати під час перегляду відео розвивального та освітнього характеру заздалегідь підготувавши мовленнєвий супровід для обговорення. Відповідно участь батьків у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника має вагомим значення, спільні перегляди проважують до обговорення, уточнення побаченого й відповідно направлене на формування картини світу дитини.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження було реалізовано мету, а саме обґрунтовано й досліджено ефективність використання авторських текстів на каналі YouTube у формуванні мовленнєвої особистості дошкільника й зроблено такі висновки:

1. Аналіз лінгводидактичної літератури дав змогу з'ясувати особливості формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку, визначити вагому роль педагога у формуванні мовної, мовленнєвої та комунікативної компетентності дітей дошкільного віку. Серед засобів формування мовленнєвої особистості дитини дошкільного віку науковцями визначено такі, як: інноваційні мовленнєві технології, прогулянки, ігри драматизації, інсценування художніх творів, мовленнєві ситуації, мовленнєві вправи, мовленнєві та сюжетно-рольові ігри; прийоми (захоплення, здивування, концентрування уваги, врахування думки більшості дітей), інформаційно-комунікаційні технології.

Інформаційні технології дозволяють удосконалити освітній процес у закладах освіти, підвищити його ефективність та додати різноманітності у активізацію пізнавальної активності дітей дошкільного віку. Впровадження подібних інформаційних технологій у освітній процес має бути якісно обґрунтованим та не повсюдно замінним, а фактором, що доповнює та робить якісною систему сучасної освіти. Використання мультимедійних засобів з метою навчання та активізації пізнавальної діяльності дітей дошкільного віку, дає змогу віднести її до технології мультидидактики.

2. Визначено критерії та показники рівнів формування мовленнєвої особистості дошкільника: когнітивний критерій (- активний словниковий запас: окрім іменників і дієслів, у мовленні зустрічаються прислівники (ось, там, тут), займенники (мій, твій, ваш, наш), числівники; починають користуватися практично всіма частинами мови; достатній словниковий запас дає можливість вільно спілкуватися з оточуючими; - граматична

правильність мовлення: відчуває зв'язок між зміною слова, окремих його частин і зміною його смислу; виявляє здатність до словотворчості, при цьому слова, створені дитиною, впізнавані, іноді дуже вдалі і завжди оригінальні); діяльнісний критерій (планування і організації власної діяльності, узгодження ігрових дій з партнером), характеризується різноманітністю (- типів висловлювань (монологічне компетентність): планування (планування у мовленні охоплює в основному найближчі дії і розподіл ролей); коментування (функція повідомлення про свої дії); коригування (спрямоване на виправлення поведінки один одного); - форми діалогу (діалогічне компетентність): це відповіді на питання, питання і прохання, емоційна оцінка дій і результатів, вимоги пояснень; - обміну новинами, враженнями і почуттями (комунікативна компетентність): здатні уважно слухати короткі казки, оповідання, стежити за розвитком дій; слухати пісні, музику, помічати зміни в звучанні музики, давати емоційний відгук на художні та музичні твори; ділиться своїми враженнями, передає значущі для неї події).

Відповідно до зазначених критерії та показників було визначено рівні: високий, достатній, середній та низький. За результатами констатувального етапу дослідження з'ясовано, що значна частина дітей знаходяться на середньому та низькому рівнях, що потребує здійснення додаткової роботи та використання засобів для формування мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку.

3. В умовах сьогодення, зміни й підходах до організації навчання дітей під час карантинів та у ситуації воєнного стану, покликані трансформації та включенням мультидидактики у роботу з дітьми молодшого дошкільного віку. Тому, комп'ютерні технології починаються сприйматися педагогами та батьками, як засіб організації, підтримки та керування освітнім процесом й розвитком пізнавальної діяльності дошкільників, зокрема формування мовленнєвої особистості дитини молодшого дошкільного віку.

4. Розроблено рекомендації з формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики. Робота з використання авторських текстів, що реалізуються через відео презентацію, побудована за декількома напрямками організації освітньої роботи й передбачає такі етапи:

1. Перегляд відео презентації з уважним прослуховуванням тексту казка чи оповідання.

2. Активізація мовлення через репродуктивну бесіду.

3. Активізація мовлення через продуктивну бесіду.

Рекомендації стануть у нагоді вихователям закладів дошкільної освіти, батькам вихованців, адже їх можна використати під час перегляду відео розвивального та освітнього характеру заздалегідь підготувавши мовленнєвий супровід для обговорення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аніщук А.М. Сучасні підходи до розвитку мовленнєвої особистості в дошкільному дитинстві. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя*. 2015. № 4. С. 8-12. URL: http://lib.ndu.edu.ua/dspace/bitstream/123456789/546/1/%D0%9D%D0%97_%E2%84%964_%202015.pdf#page=8

2. Аніщук А.М. Підготовка майбутніх вихователів до формування мовленнєвої особистості дошкільника. *Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2007. № 4. С. 74-76. URL: <http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/40/1/%D0%90%D0%BD%D1%96%D1%89%D1%83%D0%BA%20%D0%90.%D0%9C.%20%D0%9F%D1%96%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0%20%D0%BC%D0%B0%D0%B9%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%85%20%D0%B2%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%96%D0%B2%20%D0%B4%D0%BE%20%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96%20%D0%B4%D0%BE%D1%88%D0%BA%D1%96%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf>.

3. Аніщук А.М. Формування мовленнєвої особистості в дошкільному дитинстві. *Імідж сучасного педагога*. № 6-7, 2010. С. 94-96. URL: <http://lib.ndu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/35/1/%D0%A4%D0%BE%D1%80%D0%BC%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F%20%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%94%D0%B2%D0%BE%D1%97%20%D0%BE%D1%81%D0%BE%D0%B1%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%96.pdf>.

4. Атрощенко Т.О. Підготовка майбутнього вихователя до формування мовленнєвої компетентності дошкільника в процесі різних режимних моментів в ДНЗ. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки.* 2013, 10 (3). С. 24-32. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_10\(3\)__5](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=vluf_2013_10(3)__5).

5. Баранова В.А., Цюпак І.М. Обґрунтування специфіки формування мовленнєвої особистості дошкільника засобами авторських текстів у процесі використання інноваційної технології мультидидактики. XVI Міжнародна науково-практична конференція «MODERN SCIENCE: INNOVATIONS AND PROSPECTS» (11-13 грудня 2022 р., Стокгольм, Швеція). URL:

6. Баранова Валентина. Блог вихователя закладі дошкільної освіти № 2 музично-естетичного профілю «Перлинка» Херсонської міської ради. URL:<https://www.youtube.com/@user-br4fk8ss6e/videos>.

7. Гордій Н.М. Педагогічні умови становлення мовленнєвої особистості старших дошкільників у закладах дошкільної освіти. II Міжнародна науково-практична конференція «Психолого-педагогічні координати розвитку особистості» (3-4 червня 2021 р., Полтава). Полтава: Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2021. С. 40-44. URL:http://reposit.nupp.edu.ua/bitstream/PoltNTU/9402/1/%D0%97%D0%B1%D0%B8%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%86%D0%86%20%D0%9C%D0%9D%D0%9F%D0%9A_%D0%9F%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BF%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%B3%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%87%D0%BD%D1%96%20%D0%BA%D0%BE%D0%BE%D1%80%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B8%20-2021.pdf#page=41.

8. Горленко В.М. Становлення мовленнєвої особистості дошкільника в умовах комп'ютеризації освіти. 2013. С. 127-130. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/710523/1/%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%BC%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B4%D1%8C%20-2013.pdf>.
9. Гречишкіна І.А. Пропедевтика навчання зв'язного мовлення в молодшому дошкільному віці. Автореф. дис. к. пед. н. Київ, 2020. 23 с. URL: [https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/31953/1/%D0%93%D0%A0%D0%95%D0%A7%D0%98%D0%A8%D0%9A%D0%86%D0%9D%D0%90%20%D0%86.%D0%90.%20\(2\).pdf](https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/31953/1/%D0%93%D0%A0%D0%95%D0%A7%D0%98%D0%A8%D0%9A%D0%86%D0%9D%D0%90%20%D0%86.%D0%90.%20(2).pdf).
10. Гуржій А.М., Гуревич Р.С., Коношевський Л. Л., Коношевський О. Л. Мультимедійні технології та засоби навчання. /за ред. академіка НАПН України Гуржія А. М. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2017. 556 с. URL:https://dut.edu.ua/uploads/1_1925_40582732.pdf.
11. Дементієвська Н.П., Морзе Н.В. Проектування, створення та використання навчальних мультимедійних презентацій як засобу розвитку мислення учнів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2007. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/11083425.pdf>.
12. Дмитренко М, Федорова М. Особливості мовленнєвого розвитку дітей молодшого дошкільного віку. Перспективи розвитку дошкільної освіти і сучасний образ дитинства. / за заг. ред.: О.О.Максимової, М.А.Федорової. Житомир: ФОП Левковець, 2021. С. 126-130. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/32662/1/%D0%97%D0%91%D0%86%D0%A0%D0%9D%D0%98%D0%9A.pdf>.
13. Дорошенко З.П. Організація навчання дітей дошкільного віку засобами ІКТ: дидактичні умови. Zbiór raportów naukowych. „Informacja naukowa i techniczna w planowaniu oraz realizacji badań i wdrożeń projektów„. (29.09.2014 - 30.09.2014) - Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2014. С. 51-54. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33687033.pdf#page=51>.

14. Дука І.О., Цюпак І.М. Специфіка розвитку зв'язного мовлення дитини молодшого дошкільного віку ед'ютейнмент технологією. Modern directions of scientific research development: Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference, Chicago, USA, 24-26 November 2021. Chicago: BoScience Publisher, 2021. Pp. 442-448. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/15615/20.%2080_Цюпак.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

15. Жалдак М.І., Шут М.І., Жук Ю.О., Дементієвська Н.П., Пінчук О.П., Соколюк О.М., Соколов П.К. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного навчання. / За редакцією: Жука Ю.О. Київ: Педагогічна думка. 2012. 112 с. URL: https://lib.iitta.gov.ua/618/4/Multymed_syst_posibn.pdf.

16. Калмикова Л.О. Принципи формування мовленнєвої особистості дошкільника-суб'єкта мовленнєвої діяльності. *Психолінгвістика*. 2011. С. 25-31. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/psling_2011_7_5.pdf.

17. Калмикова Л.О. Технологія формування мовленнєвої особистості дошкільника. II Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Інноваційні технології в дошкільній освіті» (28–29 березня 2019, м. Переяслав-Хмельницький). Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди», 2019 С. 61-62. URL: <http://ephsheir.uhsp.edu.ua/bitstream/handle/8989898989/4950/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202019.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=61>.

18. Карпенко Є.М. Мультимедійні програмні засоби у підготовці майбутнього фахівця з іноземних мов у дошкільній та початковій освіті.

Інформаційні технології і засоби навчання. 2017. Т. 57, вип. 1. С. 50-55.
URL:http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_57_1_7.

19. Карпова О.О. Формування мовленнєвої компетентності дошкільників. Збірник студент. наук. праць. 2019. Вип. 2 (12). С. 37-43.
URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/bitstream/123456789/1790/1/Zbirnyk-12-2019-3-37-43.pdf>

20. Колісниченко Т.В., Цюпак І.М. Обґрунтування специфіки мовленнєвого розвитку дитини дошкільного віку у процесі гри Minecraft. Science, innovations and education: problems and prospects. Proceedings of the 4th International scientific and practical conference, Tokyo, Japan, 10-12 November 2021. Tokyo: CPN Publishing Group, 2021. 2021. Pp. 346-350.
URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/15613/18.%2078_Цюпак.pdf?sequence=1.

21. Матюх Ж.В. Модель використання мультимедійних технологій вихователем дошкільного навчального закладу у навчально-виховній роботі з інклюзивною групою. Звітна наукова конференція Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України: *Збірник матеріалів наукової конференції*. Київ : ІТЗН НАПН України, 2017. С. 168-169. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707368/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D0%97%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D1%97%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%BD%D1%86%D1%96%D1%97%20%D0%86%D0%86%D0%A2%D0%97%D0%9D%20%D0%9D%D0%90%D0%9F%D0%9D%202017.pdf#page=168>

22. Мокрогуз О.П. Мультимедійна презентація в системі засобів навчання. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. 2009. № 8. С. 21-23. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&image_file_name=PDF/komp_2009_8_7.pdf.

23. Рабцун Н.С., Нікітська Ю.М., Ніколаєску І.О. Педагогічні умови застосування мультимедійних засобів навчання у роботі з дітьми дошкільного віку: магістерська робота. Черкаси, 2020. 109 с. URL: <http://eprints.cdu.edu.ua/4126/1/rabzyn.pdf>.

24. Рожанська Л.С., Цюпак І.М. Специфіка розвитку мовлення дитини дошкільного віку засобом Реджіо-педагогіки. Modern scientific research: achievements, innovations and development prospects: Proceedings of VI International Scientific and Practical Conference, Berlin, Germany, 21-23 November 2021. Berlin: MDPC Publishing, 2021. Pp. 444-450. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/15614/19.%2079_Цюпак.pdf?sequence=1.

25. Тітаренко С. Використання мультимедійних технологій для оптимізації рухової активності дітей дошкільного віку. *Електронне наукове фахове видання "ВІДКРИТЕ ОСВІТНЄ Е-СЕРЕДОВИЩЕ СУЧАСНОГО УНІВЕРСИТЕТУ"*, 2020. С. 147-153. URL: <https://doi.org/10.28925/2414-0325.2020.8.13>

26. Трифонова О.С. Методичні засади формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 3. С. 89-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_3_25.

27. Трифонова О.С. Теоретико-методичні засади формування мовленнєвої особистості дітей старшого дошкільного віку: дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.02. ДЗ "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". Одеса, 2013. 556 с. URL: <dspace.pdpu.edu.ua/jspui/handle/123456789/372>.

28. Францух Я., Аніщук А. Організаційно педагогічні умови сюжетно - рольової гри при вихованні мовленнєвої особистості. *Вісник студентського наукового товариства*. Ніжин: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2011. С. 264-267. URL: http://lib.ndu.edu.ua:8080/dspace/bitstream/123456789/151/1/294_Visnik_studentskogo_tovaristva.pdf#page=264.

29. Хандусенко Н.В., Цюпак І.М., Специфіка активізація словника дитини дошкільного віку засобом гри «Дай відповідь за 5 секунд». International scientific innovations in human life: Proceedings of V International Scientific and Practical Conference, Manchester, United Kingdom, 17-19 November 2021. Manchester: Cognum Publishing House, 2021. Pp. 497-502. URL:http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/15616/21.%2081_Цюпак.pdf?sequence=1&isAllowed=y.

30. Хижняк І. Класифікація засобів електронної лінгвометодики для ВНЗ. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2016. Випуск 3. С. 213-222. URL: https://web.archive.org/web/20190214160033id_/http://pptma.dn.ua:80/files/2016/3/23.Khyzhniak_s.213-222.pdf.

31. Цюпак І.М. Мультимедійний підхід до тьюторського супроводу дошкільників. Актуальні проблеми педагогічної освіти: європейський і національний вимір: Матеріали III Міжнародної наук.-практ. конф. (31 травня-1 червня 2018 року)/ А.В,Лякішева (заг.ред.), П.М,Гусак, І.Б.Кузава та ін. Т.2 (М-Я). Луцьк: ФОП Покора І.О., 2018. С. 205-208. URL: http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/7631/44_Цюпак%20І.М.pdf?sequence=1.

32. Цюпак, І.М. Феномен «трансформація освіти» в наукових дослідженнях. *Наукова скарбниця освіти Донеччини : науково-методичний журнал*. Слов'янськ : Вид-во «Витоки», 2017. № 1. С. 9-13. URL: <http://eKhSUIR.kspu.edu/handle/123456789/3760>.

33. Чернілевський Д.В. Дистанційна освіта та її інформаційні технології: дидактичні технології широкодоступного навчання. Київ: Університет Україна, 2006. 380 с.

34. Чупріна О.В. Методика розвитку мовлення учнів початкових класів із застосуванням мультимедійних засобів. Автореф. дис. к. пед. наук, Київ, 2019. 25 с. URL: <http://eprints.zu.edu.ua/29823/1/%>

D0%90%D0%B2%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%B5
%D1%80%D0%B0%D1%82%20%D0%A7%D1%83%D0%BF%D1%80%D
1%96%D0%BD%D0%B0.pdf.

ДОДАТКИ

Додаток А

Змістова характеристика мовленнєвої компетентності дитини дошкільного віку

Мовленнєва компетенція означає готовність і спроможність особистості адекватно й доречно використовувати мову в конкретних ситуаціях буття (висловлювати власні думки, бажання, наміри, прохання тощо), застосовуючи при цьому і мовні, і позамовні (міміка, жести, рухи) та інтонаційні засоби виразності. Розглянемо змістову характеристику мовленнєвої компетентності дошкільників.

Лексична компетенція – це запас слів у межах певного вікового періоду, здатність до адекватного використання лексем, правильне вживання образних виразів, приказок, прислів'їв, фразеологічних зворотів.

Фонетична компетенція – правильна вимова всіх звуків рідної мови, звукосполучень відповідно до орфоепічних норм, наголосів; добре розвинений фонематичний слух, що дає змогу диференціювати фонemi; володіння інтонаційними засобами виразності мовлення (темп, тембр, сила голосу, логічні наголоси тощо).

Граматична компетенція – неусвідомлене вживання граматичних форм рідної мови згідно із законами і нормами граматики (рід, число, відмінок, клична форма тощо), чуття граматичної форми, наявність корекційних навичок щодо правильності вживання граматичних норм. Діамонологічна компетенція – це розуміння зв'язного тексту, вміння відповідати на запитання й звертатися із запитаннями, підтримувати та розпочинати розмову, вести діалог, складати різні розповіді.

Комунікативна компетенція – комплексне застосування мовних і немовних засобів з метою комунікації, спілкування в конкретних соціально-побутових ситуаціях, уміння орієнтуватися в ситуації спілкування, ініціативність спілкування.

Завдання з визначення рівня сформованості мовленнєвої особистості дошкільника молодшого віку за когнітивним критерієм

Покажіть дитині картинку, наприклад, kota. Нехай дитина уважно розгляне її та спробує описати та розповісти, що вона бачить. Не треба ставити дитині навідні запитання. Нехай вона самостійно спробує свої сили в цій нелегкій справі.

Варіанти описів:

Дитина мовчить, відмовляється від виконання завдання, або відповідь «не знаю» - 0 балів;

«Кіт. Не знаю більше» – 1 бал;

«Кіт. Він маленький. Він лежить» – 2 бали;

«Це – кошеня, воно лежить. Кошеня біле і маленьке. Кошеня грається клубочком» – 3 бали;

«На картинці намальоване кошеня. Воно маленьке, білого кольору. У нього є вуха, вуса, чотири лапи, хвіст. Воно лежить. Кошеня грається клубочком» – 4 бали;

«На картинці намальоване кошеня. У нього біле хутро, гострі вуха, довгі вуса та пухнастий хвіст. Воно лежить і грається блакитним клубочком з ниток. Йому весело, тому що воно посміхається. Це добре і веселе кошеня. Я б хотів також з ним погратись» – 5 балів.

Результат

0-1 бал – низький рівень. У дитини погано розвинене зв'язне мовлення. Вам необхідно їй багато читати, спонукати до переказування.

2-3 бали – середній рівень. Мовлення дитини розвинене задовільно.

4 бали – достатній рівень. Мовлення розвинене добре. Однак слід збагачувати та розширювати словниковий запас.

5 балів – високий рівень. У дитини – відмінний рівень мовленнєвого розвитку. Необхідно давати їй якомога більше творчих завдань.

Характеристику алгоритму формування у дошкільників розумових дій

Аналіз-синтез: назва об'єкта та його частин; виокремлення усіх ознак, властивостей, якостей, функцій, їх назва; виокремлення суттєвих ознак цього об'єкта; встановлення взаємозв'язку частин, функцій, ознак, властивостей, якостей; узагальнення основних властивостей, функцій цього об'єкта.

Порівняння: визначення ліній порівняння; виокремлення в об'єктах ознак різниці і порівняння за ними; висновки про різницю в об'єктах; виокремлення ознак схожості в об'єктах; висновки про схожість; узагальнення за лініями різниці та схожості.

Класифікація: виділення можливих сприйнятих і безпосередньо відображених ознак – підстав для поділу об'єктів на групи; визначення суттєвих ознак об'єднання об'єктів у групи; віднесення об'єктів до групи на підставі підведення їх під конкретне поняття; виконання дій класифікації на підставі загального поняття; моделювання (схематизація) процесу виконання дій класифікації.

Встановлення причино-наслідкових зв'язків та відносин: встановлення прямих, зовнішньо поданих залежностей поміж об'єктами, явищами; встановлення поданих зворотних зв'язків; визначення прихованих прямих і зворотних залежностей у результаті суджень, міркувань, умовиводів; прогнозування можливих причин та наслідків різноманітних подій; моделювання причино – наслідкових зв'язків поміж об'єктами.

Авторське оповідання «Синя машинка»

Відео за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=uF4FXoVEnMo>

Авторське оповідання „Синя машинка„ В.Баранова

Валентина Баранова

Підписався 101 користувач

Ви підписалися

4

Поділитися

Авторська казка «Апельсинка»

Відео за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=AFBEO8Sy7pA&t=2s>

Авторська казка „АПЕЛЬСИНКА„ В.Баранова

Валентина Баранова
Підписався 101 користувач

Ви підписалися

👍 4

➦ Поділитися

Авторська казка «Їжачок»

Відео за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=Kjub_a6kWwY

Авторське оповідання „ЇЖАЧОК„ В.Баранова

Валентина Баранова
Підписався 101 користувач

Ви підписалися

👍 2

➦ Поділитися

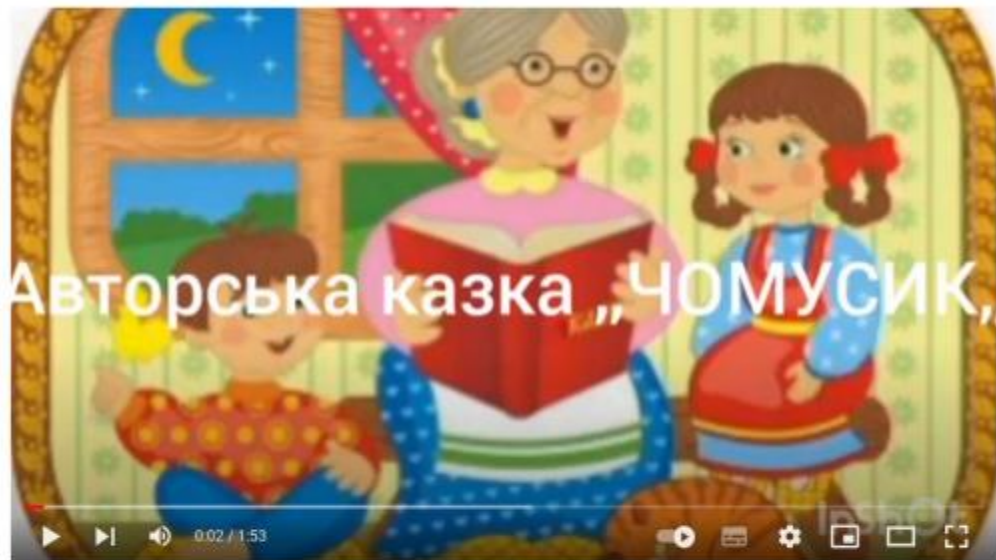

Посилання на відеопрезентації авторських казок за змістом яких можна проводити бесіди репродуктивного та продуктивного характеру

Авторська казка «Чомусик»

Відео за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=gI4UvOu4ZLU&t=2s>

Авторська казка „ЧОМУСИК“, В.Баранова

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 3

🔗 Поділитися

Авторська казка «Цікаве про зайчика»

Відео за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=JvYtDUPI0nE&t=9s>

Авторське оповідання „Цікаве про зайчика“, В.Баранова

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 1

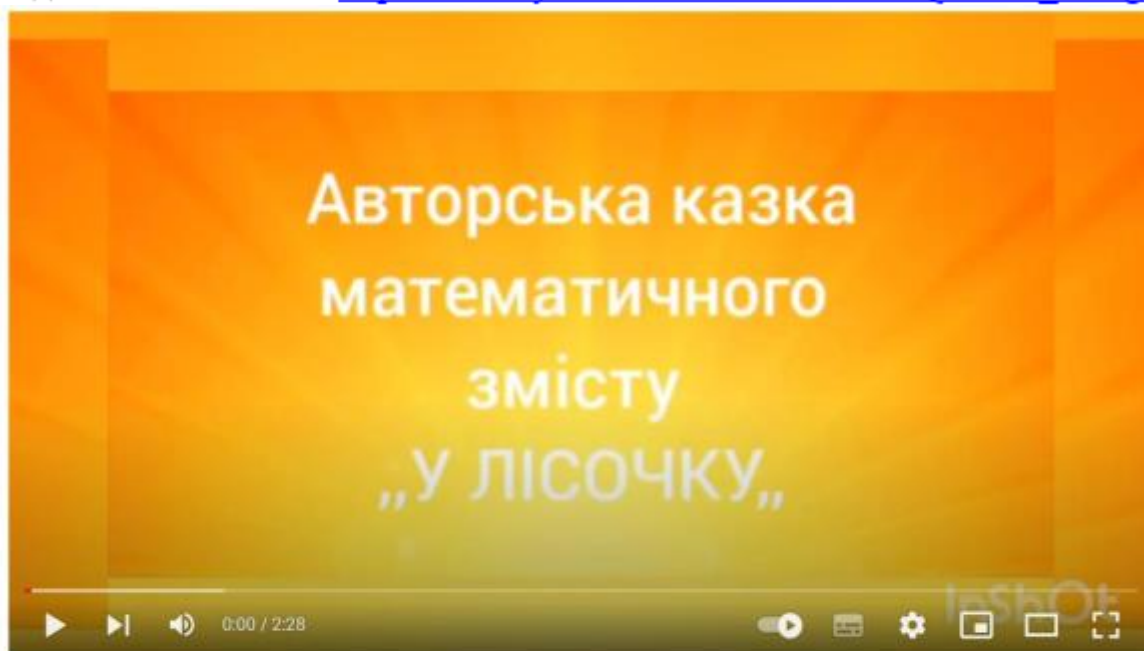

🔗 Поділитися

Авторська казка «У лісочку»

Відео за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=WQumWr_J2Mg

Авторська казка математичного змісту „У ЛІСОЧКУ„ В. Баранова

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 3

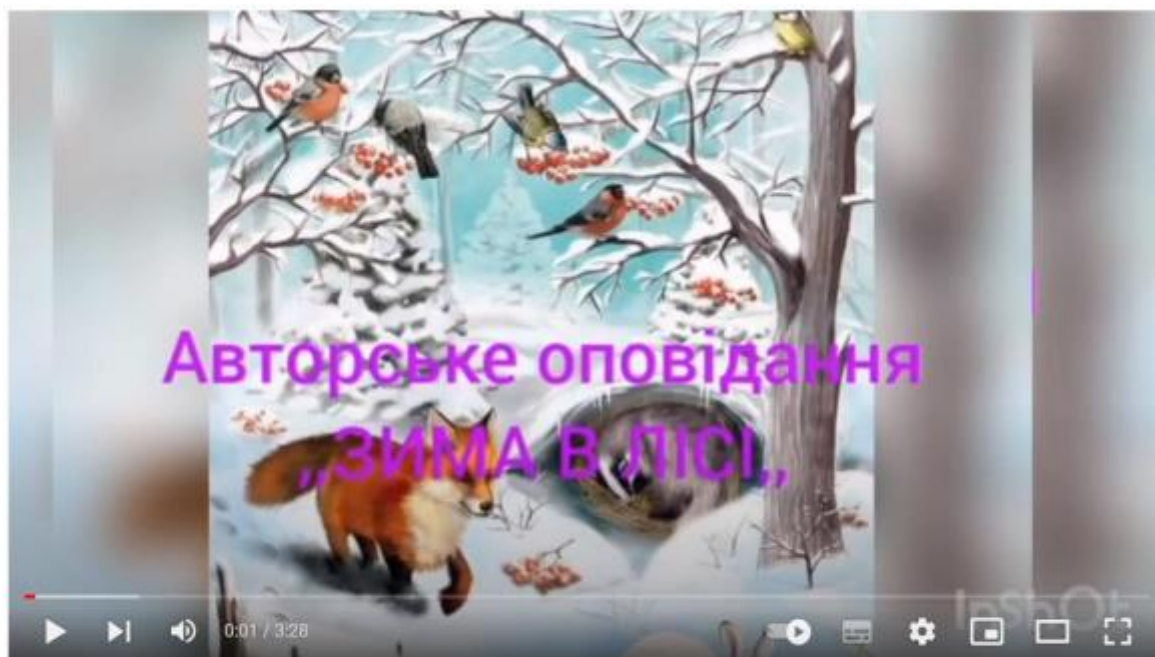
🔗 Поділитися

Авторська казка «Зима в лісі»

Відео за посиланням

<https://www.youtube.com/watch?v=vkb5wHWtzPs&t=1s>

Авторське оповідання „ЗИМА В ЛІСІ„ В. Баранова

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 6

🔗 Поділитися

Авторська казка «Блакитна сукня»

Відео за посиланням <https://www.youtube.com/watch?v=Z-XKvdVush4>

Авторське оповідання „Блакитна сукня„ В.Баранова

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 3

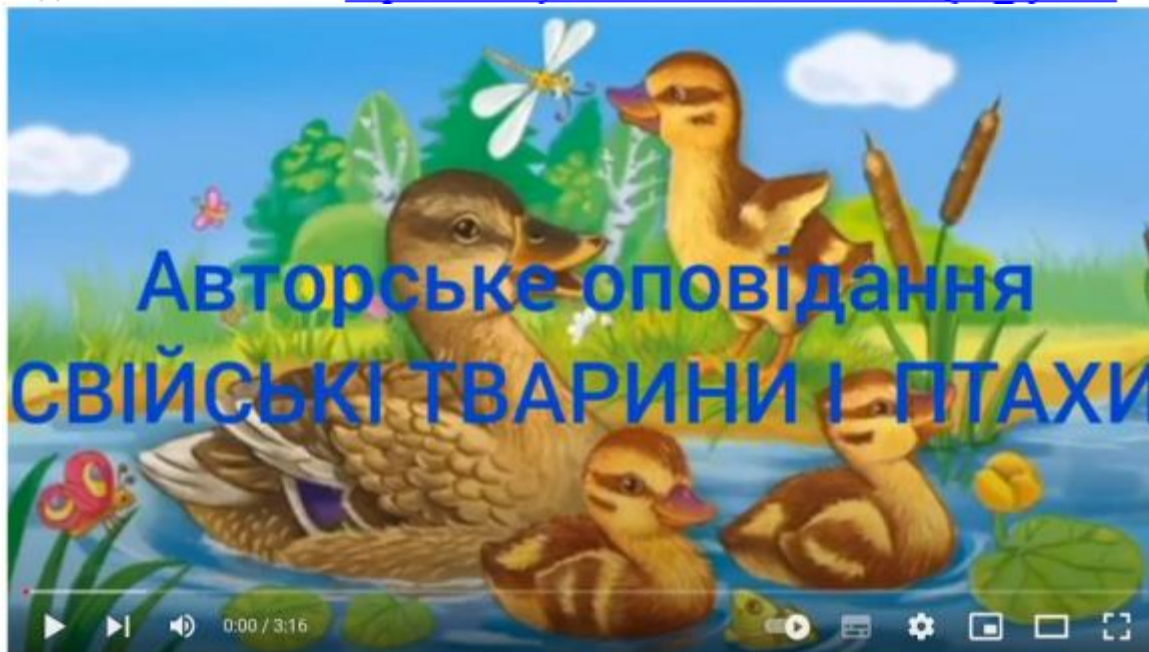

🔗 Поділитися

Авторська казка «Свійські тварини і птахи»

Відео за посиланням https://www.youtube.com/watch?v=KoQ8a_0j9VY

Авторське оповідання „Свійські тварини і птахи„

Валентина Баранова
Підписалося 103 користувачі

Ви підписалися

👍 13

🔗 Поділитися

Додаток Л

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ХЕРСОНЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Я, _____ **Баранова Валентина Анатоліївна** _____, учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна доброчесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

– дотримуватися:

- вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;

- принципів та правил академічної доброчесності;

- нульової толерантності до академічного плагіату;

- моральних норм та правил етичної поведінки;

- толерантного ставлення до інших;

- дотримуватися високого рівня культури спілкування;

– надавати згоду на:

- безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;

- оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;

- використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;

- надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;

- не використовувати результати досліджень інших авторів без використання покликань на їхню роботу;

- своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;

- не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

- підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;

- поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;

- не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національною, расовою, статевою чи іншою належністю;

- відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;

- запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;

- не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;

- не піддроблювати документи;

- не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;

- не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;

- не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;

- не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;

- не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;

- не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягти власних корисних цілей;

- не надавати загрози власному здоров'ю або безпеці іншим студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

15.09.2021

_____ Баранова Валентина Анатоліївна _____